

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1995-1996 (*)

16 FEBRUARI 1996

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende nieuwe maatregelen
in de strijd tegen het gebruik
van produktiestimulatoren
in de veeteelt**

(Ingediend door de heer
Louis Vanvelthoven c.s.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De afgelopen jaren is een consensus gegroeid omtrent de noodzaak van een harde aanpak van de hormonenfraude in de veeteelt. De verontwaardiging over deze praktijken is niet meer dan terecht: de hormonenfraude vindt haar oorsprong in een winstbejag dat ten koste gaat van de volksgezondheid. De brutale aanslagen tegen inspecteurs maken duidelijk tot welke ontsporing deze illegale praktijken leiden.

De wetgever heeft in het recente verleden een aantal initiatieven genomen waardoor de nodige instrumenten werden gecreëerd om de strijd tegen de hormonenmafia mogelijk te maken. Zo werd in het bijzonder in 1994 werk gemaakt van de aanpassing van de hormonenwet, waarvan het toepassingsgebied werd verruimd en de sancties werden verscherpt. Eén van de uitgangspunten daarbij was dat de sancties van die aard moeten zijn dat zij verhinderen dat uit deze fraude nog enig economisch voordeel kan worden gehaald.

(*) Tweede zitting van de 49e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1995-1996 (*)

16 FÉVRIER 1996

PROPOSITION DE RESOLUTION

**concernant de nouvelles mesures à
prendre dans le cadre de la lutte
contre l'utilisation de stimulateurs
de production dans l'élevage**

(Déposée par M. Louis Vanvelthoven
et consorts)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Un consensus s'est dégagé, ces dernières années, sur la nécessité de s'attaquer à bras-le-corps au problème de l'utilisation d'hormones dans l'élevage. L'indignation suscitée par ces pratiques est parfaitement légitime: la fraude aux hormones procède d'un esprit de lucre qui est préjudiciable à la santé publique. Les attentats sauvages perpétrés contre des inspecteurs témoignent à suffisance des dérapages auxquels ces pratiques illégales peuvent conduire.

Le législateur a pris récemment une série d'initiatives en vue de créer les instruments nécessaires permettant de lutter contre la mafia des hormones. C'est ainsi notamment qu'il a adapté, en 1994, la loi sur les hormones, en élargissant son champ d'application et en renforçant les sanctions. Un des principes qui avaient présidé à cette adaptation était que les sanctions devaient être de nature à éviter que cette fraude puisse encore générer un quelconque avantage économique.

(*) Deuxième session de la 49e législature.

Het afdwingen van de naleving van de nieuwe wetgeving vereist de inzet van diverse instanties : de inspectiediensten van de bevoegde departementen, de rijkswacht, de parketten, de rechtbanken enz. Sedert enkele maanden bereiken ons een aantal signalen die hoopgevend zijn. Fraudeurs worden daadwerkelijk voor de rechtbank gebracht. Controles zouden wijzen op een dalend gebruik van hormonen. Toch blijkt de strijd tegen de hormonenmafia nog een aantal hinderpalen te ondervinden ten gevolge van tekortkomingen in de wetgeving, moeilijkheden inzake opsporing en onderzoek en het ontbreken van een doelgericht vervolgingsbeleid.

Dit voorstel van resolutie legt een pakket maatregelen voor die een oplossing voor deze knelpunten bieden. De voorstellen zijn gebaseerd op recente ervaringen met betrekking tot de opsporing, het onderzoek en de vervolging van de hormonenfraude. Een aantal van de maatregelen vinden overigens steun in de bevindingen van de heer Timperman, nationaal magistraat belast met de coördinatie van de strijd tegen de hormonenmafia (cf. de hoorzitting op 23 januari 1996 voor de verenigde commissies voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, de Middenstand en de Landbouw en voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing). Sommige van deze ingrepen dringen zich overigens ook op voor de bestrijding van andere vormen van criminaliteit.

1) *Coördinatie van de wetgeving*

De wetgeving die van toepassing is op het gebruik van hormonen in de veeteelt is verspreid over verschillende wetten en uitvoeringsbesluiten. Dit heeft tot gevolg dat uiteenlopende regels van toepassing zijn inzake de opsporing, de procedures van onderzoek, sancties enz. Het resultaat daarvan is onduidelijkheid en verwarring, waardoor de vaststelling en vervolging van inbreuken worden bemoeilijkt. Een coördinatie van de toepasselijke wetgeving dringt zich dan ook op : de regering wordt verzocht daartoe de nodige initiatieven te nemen.

2) *Bevoegdheid van de inspectiediensten*

Momenteel wordt de controle op het gebruik van hormonen in de veeteelt uitgevoerd door de inspectiediensten van het departement Landbouw, die in beginsel in de landbouwbedrijven controleren, en de inspectiediensten van het departement Volksgezondheid, die bevoegd zijn voor de controle van het geslachte vee. Deze versnippering van de controle brengt tal van implicaties met zich op het stuk van onderlinge coördinatie en bevoegdheidsafbakening. Het is wenselijk dat iedere controle op de aanwezigheid van residuen in het vlees, vanaf de bedrijven tot de verkoop aan de verbruiker, zou worden uitgevoerd door één en dezelfde inspectiedienst. Daarbij dient de

La mise en œuvre de cette nouvelle législation requiert le concours de diverses instances, telles que les services d'inspection des départements compétents, la gendarmerie, les parquets, les tribunaux, etc. Si des signes encourageants nous parviennent depuis quelques mois, si des fraudeurs sont effectivement traduits en justice, si les contrôles semblent indiquer une baisse de l'utilisation d'hormones, il n'en demeure pas moins que la lutte contre la mafia des hormones se heurte encore à un certain nombre d'obstacles qui proviennent des manquements de la législation, de certaines difficultés en matière de recherche et d'enquête ainsi que de l'absence d'une politique ciblée en matière de poursuites.

La présente proposition de résolution propose une série de mesures destinées à résoudre ces problèmes. Elles s'inspirent des expériences acquises récemment en matière de recherche, d'enquête et de poursuites dans le domaine de la fraude aux hormones. Certaines de ces mesures s'appuient du reste sur les constatations et conclusions formulées par M. Timperman, magistrat national chargé de la coordination de la lutte contre la mafia des hormones (voir l'audition du 23 janvier 1996 devant les commissions réunies de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l'Agriculture et de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la société). Certaines de ces réformes seraient d'ailleurs également nécessaires dans la lutte contre d'autres formes de criminalité.

1) *Coordination de la législation*

La législation relative à l'utilisation d'hormones dans l'élevage est contenue dans plusieurs lois et arrêtés d'exécution, de sorte que des règles divergentes s'appliquent en matière de recherche, de procédures d'enquête, de sanctions, etc. Ce manque d'uniformité suscite l'équivoque et la confusion, ce qui complique la constatation et la poursuite des infractions. Aussi s'impose-t-il de coordonner la législation en la matière : nous invitons dès lors le gouvernement à prendre les initiatives nécessaires à cet effet.

2) *Compétence des services d'inspection*

A l'heure actuelle, l'utilisation d'hormones dans l'élevage est contrôlée par les services d'inspection du département de l'Agriculture, qui effectuent, en principe, les contrôles dans les exploitations agricoles, et par les services d'inspection du département de la Santé publique, qui sont habilités à contrôler le bétail abattu. Ce morcellement du contrôle a de multiples conséquences au niveau de la coordination et de la délimitation des compétences desdits services. Il conviendrait qu'un seul et même service d'inspection effectue tous les contrôles portant sur la présence de résidus dans la viande et ce, depuis l'exploitation agricole jusqu'à la vente au consommateur. Il serait à

voorkeur uit te gaan naar een inspectiedienst die uitsluitend opereert vanuit de bescherming van de volksgezondheid en geen bindingen heeft met het produktieproces. De inspectiediensten van het departement Volksgezondheid zijn hiervoor dan ook aangewezen.

3) *Verbeteringen inzake het onderzoek*

De hormonenfraude wordt bestempeld als een vorm van georganiseerde criminaliteit. Dit brengt ons tot de conclusie dat nieuwe opsporingsmethodes moeten worden ontwikkeld en toegepast met het oog op het onderzoek van financiële stromen, het witwassen van misdaadgeld en het opzetten van schijnvennootschappen. Bij de hervorming van de wetgeving in 1994 werd overigens ook de wet tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld aangevuld, waardoor deze wet ook van toepassing is op inkomsten uit de hormonenfraude.

Er dringen zich bijkomende maatregelen op die het onderzoek verbeteren. Zo moet het af luisteren van telefoongesprekken, dat slechts voor een beperkt aantal zware misdrijven is toegelaten, ook mogelijk zijn voor de opsporing van inbreuken op de hormonenwetgeving. Wij denken hier in het bijzonder aan de wetgeving met betrekking tot het voorschrijven en toedienen van produkten, zoals vastgesteld in de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of produktie-stimulerende werking, en met betrekking tot de handel in produkten, zoals vastgesteld in het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, antihormonale, anabole, anti-infectieuze, anti-parasitaire en anti-inflammatoire werking.

Bij recente onderzoeken is gebleken dat de hormonenmafia over een netwerk van financiële en zakelijke belangen beschikt, dat vaak verbindingen heeft met het buitenland. Het gerecht dient over voldoende mensen en middelen te beschikken om deze verbanden aan het licht te brengen. In het kader van het onderzoek moeten de speurders toegang krijgen tot alle noodzakelijke gegevens, ook deze van de fiscale administratie.

4) *Nationale magistraten*

De bevoegdheid inzake de vervolging van de hormonenfraude ligt verspreid over verschillende parketten, zoals het geval is met de bestrijding van iedere andere vorm van criminaliteit. Dit kan tot problemen leiden wanneer een onderzoek betrekking heeft op fraude die zich over verschillende arrondissementen uitstrekt. Bovendien heeft deze versnippering een verschillende aanpak tot gevolg, naargelang het beleid dat door het parket wordt gevoerd.

cet égard préférable que ces contrôles soient assurés par un service d'inspection dont la seule préoccupation serait de veiller à la santé de la population et qui n'aurait aucun lien avec la chaîne de production. Les services d'inspection de la Santé publique sont donc tout désignés pour ce faire.

3) *Améliorations sur le plan de l'enquête*

Le trafic d'hormones étant considéré comme une forme de crime organisé, nous en concluons que de nouvelles méthodes de recherche doivent être mises au point et appliquées en vue d'enquêter sur les flux financiers, le blanchiment de l'argent sale et la création de sociétés fictives. Lors de la réforme de la législation en 1994, la loi relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins de blanchiment de capitaux a du reste été modifiée afin de la rendre également applicable aux revenus provenant du trafic d'hormones.

Il s'impose de prendre des mesures supplémentaires visant à améliorer les possibilités d'enquête. C'est ainsi que les écoutes téléphoniques, qui ne sont autorisées que dans le cadre d'enquêtes portant sur un nombre limité d'infractions graves, doivent également être permises dans le cadre de la recherche d'infractions à la législation relative aux hormones. Nous pensons notamment à la législation relative à la prescription et à l'administration de substances hormonales, visées par la loi du 15 juillet 1985 relative à l'utilisation de substances à effet hormonal ou à effet antihormonal, à effet beta-adrénergique ou à effet stimulateur de production chez les animaux ainsi qu'au commerce de certains produits visés par l'arrêté royal du 12 avril 1974 relatif à certaines opérations concernant les substances à action hormonale, anti-hormonale, anabolisante, anti-infectieuse, anti-parasitaire et anti-inflammatoire.

Il est apparu, au cours d'enquêtes récentes, que la mafia des hormones disposait d'un réseau d'intérêts financiers et commerciaux, ayant, dans de nombreux cas, des ramifications à l'étranger. La justice doit disposer du personnel et des moyens nécessaires pour percer à jour ces connexions. Dans le cadre de l'enquête, les policiers doivent avoir accès à toutes les informations nécessaires, même à celles que détiennent les administrations fiscales.

4) *Magistrats nationaux*

Les compétences en matière de poursuite de la fraude aux hormones relèvent de différents parkets, à l'instar de la lutte contre toute autre forme de criminalité. Cette situation risque de poser problème lorsqu'une enquête porte sur une fraude s'étendant sur plusieurs arrondissements. En outre, par suite de cet éparpillement de compétences, une même fraude sera traitée de façon différente, en fonction de la politique menée par les divers parkets.

Ten einde een coördinatie van de dossiers inzake hormonenfraude mogelijk te maken, wordt sedert een aantal jaren een nationaal magistratuur aangeduid. Deze beschikt nochtans niet over nationale bevoegdheden : voor zaken die zich voordoen in andere rechtsgebieden dan die waarvoor hij bevoegd is, is hij aangewezen op de bereidheid tot samenwerking van de parketten. Wij stellen dan ook voor dat een wettelijk kader zou worden gecreëerd voor de nationale magistraten. Zij moeten over het ganse grondgebied van België kunnen optreden om specifieke dossiers te ondersteunen en te coördineren. De effectiviteit van de nationale magistraten moet versterkt worden door een administratieve ondersteuning. Dit voorstel past in het kader van de toekenning van een wettelijk statuut aan het college van procureurs-generaal, waarin het federaal regeringsprogramma voorziet.

5) *Vermogens van criminele oorsprong*

Met de hormonenfraude worden aanzienlijke winsten gemaakt. De leden van de hormonenmafia houden er dan ook vaak een levenswijze op na die niet overeenstemt met de inkomsten die zij op legale wijze hebben kunnen verkrijgen.

Voorgesteld wordt de mogelijkheid te creëren om, wanneer blijkt dat het vermogen van een persoon niet in overeenstemming is met zijn gekend inkomen, beslag te leggen op dit vermogen. De betrokkene dient dan te bewijzen hoe hij zijn vermogen heeft opgebouwd. Indien hij daar niet in slaagt, worden de goederen verbeurd verklaard.

6) *Invordering van geldboetes*

Het gebeurt vaak dat de hoge geldboetes die aan een veroordeelde fraudeur zijn opgelegd niet worden betaald. De duur van de vervangende gevangenisstraf is veel te kort om een afschrikwekkend effect te hebben.

Wij stellen voor dat de geldboetes die door de rechtbanken worden opgelegd steeds volledig worden uitgevoerd. De regering moet hiervoor een plan opstellen, dat in de nodige drukingsmiddelen voorziet, zoals beslaglegging en sluiting van ondernemingen. De vervangende gevangenisstraf kan dan worden afgeschaft : de veroordeelde mag niet de keuze krijgen of hij de boete al dan niet betaalt.

L. VANVELTHOVEN
D. VANDENBOSSCHE
M. VANLERBERGHE
J. VERSTRAETEN

Un magistrat national a donc été désigné, voici quelques années, afin de coordonner les dossiers en matière de fraude aux hormones. Ce magistrat ne dispose toutefois pas de compétences nationales : pour les affaires constatées dans d'autres ressorts que ceux de sa compétence, il en est réduit à compter sur la collaboration bienveillante des parquets. Nous proposons dès lors de créer un cadre légal pour les magistrats nationaux, de telle sorte qu'ils puissent intervenir sur l'ensemble du territoire belge pour aider à traiter et coordonner des dossiers spécifiques. Afin d'accroître l'efficacité de leur travail, les magistrats nationaux devraient bénéficier d'un soutien administratif. Notre proposition s'inscrit dans le cadre de l'attribution d'un statut légal au collège des procureurs généraux, tel que le prévoit le programme du gouvernement fédéral.

5) *Patrimoines d'origine criminelle*

Le trafic d'hormones est une source de profits considérables, de sorte que les membres de la mafia des hormones mènent souvent un train de vie qui ne correspond pas aux revenus qu'ils ont pu obtenir légalement.

Nous proposons que soit créée la possibilité de saisir le patrimoine d'une personne lorsqu'il apparaît que ce patrimoine ne correspond pas à ses revenus déclarés. L'intéressé devrait alors prouver l'origine de son patrimoine, faute de quoi ses biens seraient confisqués.

6) *Recouvrement des amendes*

Il arrive fréquemment que les fortes amendes infligées aux trafiquants condamnés ne soient pas payées. La durée de la peine d'emprisonnement subsidiaire est en effet beaucoup trop courte pour inciter les condamnés à lui préférer le paiement de l'amende.

Nous proposons que les amendes infligées par les tribunaux doivent toujours être acquittées entièrement. A cette fin, le gouvernement devra élaborer un plan qui prévoit les moyens de pression nécessaires, tels que la saisie et la fermeture d'entreprises. La peine d'emprisonnement subsidiaire pourrait dès lors être abolie : il ne serait plus question de laisser au condamné le choix de payer ou non l'amende qui lui serait infligée.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Kamer van volksvertegenwoordigers vraagt aan de regering om de volgende maatregelen te nemen :

1. een coördinatie tot stand te brengen van de wetten, besluiten en reglementen die betrekking hebben op de bestrijding van het gebruik van hormonale en antihormonale produkten en andere schadelijke stoffen in de veeteelt;

2. de controle op de aanwezigheid van residuen in het vlees te centraliseren bij de inspectiediensten van het departement Volksgezondheid;

3. de nodige initiatieven te nemen om het onderzoek naar de hormonenfraude te verbeteren, in het bijzonder door het afluisteren van telefoongesprekken mogelijk te maken, voldoende middelen vrij te maken om de financiële en zakelijke belangen van de hormonenmafia te onderzoeken en een doorstroming van de relevante informatie vanuit de administratie van het departement van Financiën mogelijk te maken;

4. een wettelijk kader te creëren voor magistraten met nationale bevoegdheden;

5. de inbeslagname en verbeurdverklaring van vermogens waarvan wordt vermoed dat ze een criminele oorsprong hebben mogelijk te maken met omkering van de bewijslast;

6. de vervangende gevangenisstraf af te schaffen en werk te maken van een efficiënte invordering van geldboetes.

1 februari 1996.

L. VANVELTHOVEN
D. VANDENBOSSCHE
M. VANLERBERGHE
J. VERSTRAETEN

PROPOSITION DE RESOLUTION

La Chambre des représentants demande au gouvernement :

1. d'assurer la coordination des lois, arrêtés et règlements qui concernent la lutte contre l'utilisation de substances à effet hormonal et à effet antihormonal, ainsi que d'autres substances nocives, dans l'élevage du bétail;

2. de centraliser, au sein des services d'inspection du département de la Santé publique, les activités de contrôle destinées à détecter la présence de résidus dans la viande;

3. de prendre les initiatives qui s'imposent afin d'accroître l'efficacité des investigations sur la fraude aux hormones, en particulier en permettant les écoutes téléphoniques, en dégagant des moyens suffisants pour analyser les intérêts financiers et commerciaux de la mafia des hormones et en faisant en sorte de permettre la circulation des informations significatives dont dispose l'administration du département des Finances;

4. de créer un cadre légal pour les magistrats revêtus de compétences nationales;

5. de permettre la saisie et la confiscation des avoirs dont on soupçonne l'origine criminelle, avec renversement de la charge de la preuve;

6. d'abolir la peine d'emprisonnement subsidiaire et de veiller à assurer un recouvrement efficace des amendes.

1er février 1996.